

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-669-0-9>

**STRUCTURAL MODELS OF NATIONAL BANKING SYSTEMS
IN THE CONTEXT OF GLOBAL ECONOMIC
TRANSFORMATIONS**

**СТРУКТУРНІ МОДЕЛІ НАЦІОНАЛЬНИХ БАНКІВСЬКИХ
СИСТЕМ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ
ПЕРЕТВОРЕНЬ**

Korol M. M.

*Doctor of Economic Sciences,
Professor,
Professor of International Economic
Relations Department,
Uzhhorod National University
Uzhhorod, Ukraine*

Король М. М.

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародних
економічних відносин,
ДВНЗ «Ужгородський національний
університет»
м. Ужгород, Україна*

Lapa I. V.

*Postgraduate Student of International
Economic Relations Department,
Uzhhorod National University
Uzhhorod, Ukraine*

Лапа І. В.

*аспірант кафедри міжнародних
економічних відносин,
ДВНЗ «Ужгородський національний
університет»*

Сучасна система міжнародних економічних відносин характеризується глибокими структурними змінами, спричиненими фінансовою глобалізацією, технологічними інноваціями, геополітичною нестабільністю та інтеграцією фінансових ринків. У цьому контексті національні банківські системи відіграють вирішальну роль у забезпеченні макроекономічної стабільності, розподілі капіталу та підтримці економічного зростання. Трансформація глобальної фінансової архітектури вимагає переосмислення традиційних моделей банківських систем та їхньої здатності адаптуватися до нових реалій.

Національна банківська система являє собою складну інституційну структуру, що включає центральні банки, комерційні банки, спеціалізовані фінансові установи, регуляторні органи та елементи фінансової інфраструктури. Її функціонування пов'язане із загальною фінансовою системою та макроекономічним середовищем країни. Згідно з економічною теорією, банківські системи виступають посередниками, які мобілізують ресурси, перерозподіляють капітал, управляють ризиками та підтримують інвестиційні процеси. Їхня стабільність та ефективність

впливають на економічний розвиток і інтеграцію у світові фінансові ринки [1].

Історично розвиток національних банківських систем визначався інституційними чинниками та нормативно-правовими рамками. Порівняльні дослідження виокремлюють кілька структурних моделей. Одна з ключових дискусій стосується розмежування між банківськими та ринковими фінансовими системами. Банківська модель характеризується домінуючою роллю банків у фінансовому посередництві, довгостроковими кредитними відносинами та міцними інституційними зв'язками. Ринкова модель більше покладається на ринки капіталу, фондові біржі та небанківських посередників [2].

У банківських системах банки виконують широкий спектр функцій, пов'язаних із фінансуванням інвестицій, моніторингом позичальників та підтриманням стабільності. Такі системи асоціюються з Німеччиною та Японією. Прихильники цієї моделі вважають, що банки ефективніше збирають інформацію та забезпечують довгострокове фінансування [3].

Водночас ринкові фінансові системи, характерні для США та Великої Британії, підкреслюють роль фінансових ринків у розподілі капіталу. Підприємства більше покладаються на випуск акцій та облігацій, тоді як банки виконують допоміжні функції. Прихильники цієї моделі наголошують на її перевагах у стимулюванні інновацій і диверсифікації ризиків [4].

Однак сучасні дослідження свідчать, що розмежування між банківськими та ринковими системами поступово стирається. Глобальна фінансова інтеграція та технологічний прогрес сприяли появі гібридних структур. Емпіричні дані показують, що фінансовий розвиток та якість інституцій є важливішими за домінування конкретної моделі.

Глобальні економічні трансформації суттєво вплинули на еволюцію національних банківських систем. Сучасні структурні зміни формують кілька ключових чинників:

1. Фінансова глобалізація, яка посилює транскордонні потоки капіталу та збільшує взаємозалежність національних фінансових систем;

2. Цифрова трансформація, зокрема розвиток технологій у сфері фінансових технологій (фінтех), цифрового банкінгу та децентралізованих фінансових платформ;

3. Реформи регулювання, особливо ті, що були запроваджені після світової фінансової кризи 2008 року, спрямовані на зміцнення фінансової стабільності та зменшення системного ризику;

4. Розширення небанківських фінансових установ, таких як інвестиційні фонди, страхові компанії та фінтех-фірми;

5. Геополітичні та економічні потрясіння, що збільшують потребу у стійких фінансових інфраструктурах.

Ці фактори трансформують традиційну структуру банківських систем та переосмислюють їхні функції в рамках глобальної фінансової архітектури.

Важливим напрямом трансформації національних банківських систем є посилення пруденційного регулювання та макропруденційного нагляду. У цьому контексті міжнародні інституції відіграють суттєву роль у формуванні регуляторних рамок, спрямованих на підвищення достатності капіталу, вдосконалення управління ризиками та забезпечення прозорості банківської діяльності.

Не менш значущою тенденцією є цифровізація фінансових послуг, яка істотно змінює традиційні підходи до банківської діяльності. Розвиток фінтех-компаній, цифрових платформ і нових технологічних рішень не лише трансформує банківські бізнес-моделі, а й сприяє розширенню доступу до фінансових послуг [5].

Особливий інтерес становить досвід країн з перехідною економікою, де структурні реформи банківського сектору стали важливим чинником інтеграції у світові фінансові ринки. В Україні банківська система функціонує на основі діяльності Національного банку, державних і комерційних банків, а проведені реформи були спрямовані на посилення нагляду, підвищення прозорості та зміцнення фінансової стійкості. Водночас повномасштабна війна стала додатковим викликом для банківської системи, актуалізувавши потребу в її високій адаптивності та стійкості до кризових впливів.

Разом із цим зростання взаємопов'язаності глобальних фінансових мереж супроводжується появою нових ризиків, серед яких особливе місце посідають системний ризик, ефекти поширення кризових явищ та фінансова нестабільність. За таких умов ефективне функціонування банківських систем потребує не лише внутрішньої інституційної міцності, а й здатності оперативного реагувати на зовнішні виклики.

Отже, у сучасній економіці національні банківські системи мають розвиватися як гнучкі та адаптивні структури, здатні поєднувати переваги різних фінансових моделей. Загалом еволюція структурних моделей банківських систем відбувається під впливом глобалізації, технологічних змін і регуляторних реформ, тоді як їхня ефективність дедалі більше визначається здатністю забезпечувати баланс між фінансовою стійкістю, інноваційністю та якістю регулювання.

Література:

1. Levine R. Bank-Based or Market-Based Financial Systems: Which Is Better? NBER Working Paper No. 9138. National Bureau

of Economic Research, 2002. URL: <https://www.nber.org/papers/w9138> (дата звернення: 10.03.2026).

2. Vitols S. The Origins of Bank-Based and Market-Based Financial Systems. Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung, 2001. URL: <https://d-nb.info/1364965585/34> (дата звернення: 10.03.2026).

3. Market Phoenixes and Banking Ducks: Are Recoveries Faster in Market-Based Financial Systems? IMF Working Paper WP/11/213. 2011. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2011/wp11213.pdf> (дата звернення: 10.03.2026).

4. Basel III: A Global Regulatory Framework for More Resilient Banks and Banking Systems / Basel Committee on Banking Supervision. Bank for International Settlements. URL: <https://www.bis.org> (дата звернення: 10.03.2026).

5. Савелко Т. В. Особливості банківської системи України. Інвестиції: практика та досвід. 2011. URL: https://www.investplan.com.ua/pdf/22_2011/11.pdf (дата звернення: 10.03.2026).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-669-0-10>

UKRAINE'S EUROPEAN INTEGRATION DURING THE WAR AS A FACTOR OF ECONOMIC STABILIZATION

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВІЙНИ ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ

Kushnir N. O.

*PhD in Economics, Associate
Professor,
Senior Lecturer at the Department of
International Economic Relations,
Uzhhorod National University
Uzhhorod, Ukraine*

Кушнір Н. О.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних
економічних відносин,
ДВНЗ «Ужгородський національний
університет»
м. Ужгород, Україна*

Potaychuk Yu. Yu.

*Postgraduate student of the
International Economic Relations
Department,
Uzhhorod National University
Uzhhorod, Ukraine*

Потайчук Ю. Ю.

*аспірант кафедри міжнародних
економічних відносин,
ДВНЗ «Ужгородський національний
університет»
м. Ужгород, Україна*